

C.S.C.A. În momentul de față, Ministerul Învățământului nu cunoaște aproape nimic din aceste acțiuni și nu participă în nici un fel, nici măcar în ceea ce privește muzele școlare (P. Pojar). În comune, nu se face apel și la alți intelectuali, care cunosc bine specificul local, au uneori colecții de valoare și au donat în foarte multe cazuri obiecte și chiar colecții sau clădiri, ca în jud. Sibiu (V. Bușilă).

Deschiderea muzeelor sătești va trebui să fie prevăzută din vreme în planul muzeului județean, susținută și material — în special din punct de vedere administrativ, mai ales că donațiile se fac tot mai rar, deci vor fi necesare și unele achiziții de completare, cu plată (I. Iosif, Muzeul din Mateiaș, Mircea Băltescu, directorul Muzeului județean Brașov).

Pentru muzeu ar putea fi aleasă și chiar achiziționată o construcție — monument istoric sau de arhitectură populară, o casă memorială, ceea ce ar duce și la salvarea și conservarea clădirilor de valoare (Constantin Popescu, Muzeul din Făgăraș, Lucian Roșu, Mariana Marcu, Muzeul județean Brașov). În tot cazul, se va avea în vedere salubritatea clădirii și a mediului de expunere și depozitare, asigurarea condițiilor bune de conservare trebuind să fie, de fapt, una din premisele obligatorii ale înființării unui muzeu sătesc (L. Roșu, D. Mihăilescu).

Tot cu sprijinul muzeului județean, în laboratorul acestuia se vor întregi vase, restaura obiecte, putînd fi apoi expuse în muzeu, așa cum a procedat Muzeul din Brașov cu Rotbavul (M. Marcu).

Pe lângă problema restaurării și conservării obiectelor s-a dezbătut o altă componentă a activității muzeale, evidența științifică. Prin întocmirea inventarelor de obiecte, a fișelor cu date complete, însoțite de fotografii, desene etc., sub îndrumarea colectivului de specialiști ai muzeului, acest patrimoniu intră în circuitul studiului științific, putînd fi valorificat în diferite domenii (Mircea Băltescu, L. Roșu).

Un aspect care a suscitat multe intervenții a fost acela al rolului muzeului sătesc în cadrul comunității pe care trebuie s-o deservească — după termenul folosit în cazul muzeelor americane, unde a devenit o realitate concretă.

Ca activitate cultural-educativă se poate vorbi de o eficiență sigură în cadrul procesului de învățămînt: de la antrenarea elevilor la efectuarea de perieghete pentru descoperit — nu scormonit. — stațiuni arheologice, prin adunarea de cioburi, sîcxiuri etc., la colecționarea de plante, insecte, minereuri locale, depistarea de obiecte etnografice etc.,

la ținerea unor lecții în muzeu sau vizitarea cu explicații amănunțite, exemplificări la o temă etc. (I. Croitoru, Muzeul arheologic din Rotbav, Nicolae Fruntes, Muzeul din Șirnea, I. Iosif).

Locuitorii, vizitînd muzeul lor, află o serie de lucruri noi, se deprind să prețuiască realizările importante ale trecutului și mai ales, obișnuindu-se cu vizitele la muzeu, și le vor extinde și la muzeele din alte centre (V. Bușilă). Destul de puțin încă, apar totuși și vizitatorii străini, pentru care aceste muze prezintă interes prin oglindirea specificului local (N. Fruntes).

Pentru cercetători, muzele sătești sînt o mină de informații utile, uneori unice, stimulînd însă și pe plan local o serie de cercetări fructuoase, ca apariția de studii monografice ale comunei etc. („Monografia comunei Rotbav” de I. Croitoru).

Se poate astfel ajunge la o valorificare științifico-educativă a elementelor de istorie și cultură locală — simpozioane legate de evenimente importante, ilustrate în muzeu sau cu referință la zonă, privitoare la scriitori, oameni iluștri (case memoriale), o întocmire a evidenței monumentelor de arhitectură populară, laică sau religioasă, a rezervațiilor naturale, luîndu-se măsuri de ocrotire a lor și de punere în valoare etc. (N. Fruntes, M. Băltescu, V. Bușilă).

Pentru păstrarea și valorificarea tradițiilor de folclor, artă populară, meșteșuguri, se pot lua unele inițiative ca: seri muzeale, conferințe, exemplificări muzicale, filme, realizate cu concursul muzeului (ca „Podoaba capului la Mateiaș”); imprimări de muzică populară, folclor — poezii, orații de nuntă etc., difuzate în muzeu (N. Fruntes, I. Iosif); organizarea unor cercuri de artă populară, ale căror realizări, îndrumate de specialiști în spiritul valorificării vechilor tradiții, să fie expuse sau chiar vîndute de muzeu (C. Trocan, U'CECOM Brașov, Titus Hașdeu, directorul Muzeului Bran, Olivia Moraru șefa secției etnografie Brașov, C. Popescu, I. Iosif).

*

Socotim că dezbateră de la Brașov a constituit o inițiativă interesantă, cu bune rezultate, și care poate fi extinsă și la alte județe. Timpul s-a dovedit prea limitat pentru expunerea tuturor punctelor de vedere și a sugestiilor, interlocutorii noștri avînd încă multe lucruri pozitive de comunicat, sau de clarificat. În cele de mai sus am punctat doar discuțiile purtate, urmînd ca să publicăm unele materiale mai ample, pe aceeași temă a muzeelor sătești, în paginile revistei noastre.

V. BUȘILĂ

„EXPOZIȚIA ACHIZIȚIILOR” LA

MUZEUL DE ARTĂ DIN CLUJ

În decursul celor nouăsprezece ani de existență, Muzeul de artă din Cluj a achiziționat valoroase obiecte de artă românească și străină, care au îmbogățit și improspătat expoziția de bază; de asemenea ele au constituit obiectul unor cercetări și publicații muzeistice, printre care se înscrie

elaborarea și tipărirea catalogului, cuprinzînd lucrări de pictură și sculptură, românească și străină, achiziționate între anii 1952 și 1967.

Pe baza unei selecții riguroase, s-a organizat în august 1970 „Expoziția achizițiilor”, cu scopul de a face cunoscute iubitorilor de artă valorile acumu-

late. Atenția vizitatorului a fost reținută la început de icoanele transilvănene din secolul al XVIII-lea, pictate pe lemn în culori sobre ce nu stingheresc cu nimic desenul naiv, dar expresiv, al meșterilor anonimi, probabil din nordul Transilvaniei. Alături de acestea a fost expus un bust de sfânt, sculptat în lemn, indus cu stucatură, al cărui volum se reliefează printr-un accentuat joc de umbră și lumină. Sculptura, în stil baroc, a fost realizată spre sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Printre operele de artă străină care au figurat în expoziție se numără celebra pictură a lui Henri Met de Bless, *Drumul crucii* și sculpturile *Leul strivind un șarpe* a lui Antoine Louis Bayer și *Bărbat citind* de E. Barlach.

Partea cea mai însemnată a achizițiilor și a expoziției la care ne referim o formează arta modernă românească, ce se impune nu atât prin numărul mare de lucrări cât mai cu seamă prin calitatea lor. Ne oprim doar asupra citorva nume de artiști și opere care vor ilustra importanța acestor achiziții. Printre aceștia Gheorghe Petrașcu cu o *imagine a Venetiei*, un *Autoportret* cu o fizionomie solid construită și o adâncă analiză psihologică; de asemenea, o frumoasă *natură moartă cu flori de câmp* și un *peisaj urban* în care aclincimea spațiului este obținută prin degradeuri tonale. Din creația lui Th. Pallady au fost expuse două *peisaje* de pe malul Senei și un *nud de femeie*, cu desen riguros, susținut de o gamă cromatică surlinizată, bazată pe armonii de griuri și ocuri.

Picturile Elenei Popea, *Casa din pădure* și *Călugărițe din Bretania*, marchează etape diferite

din evoluția pictoriței. Prima, executată printr-o alternanță de culori calde și reci, de o consistență păstoasă, îi caracterizează preocupările stilistice din preajma anului 1920. A doua se situează în epoca maturității creatoare, cu compoziții clare, dominate de lumină.

Fr. Șirato a fost prezent în expoziție cu patru lucrări: *Peisaj, Femei în fotoliu, Natură moartă cu garoafe*, și *Natură moartă cu portocale*, din ultima etapă a activității sale, etapă în care a ajuns să imbine armonios linia cu culoarea, într-un raport echilibrat și stabil. Alături cu aceștia s-au impus transilvănenii Nagy Istvan, Szolnay Sandor și Tasso Marchini.

Arta lui Țuculescu a fost punctată de trei lucrări din perioade de evoluție succesive: *Cîmpie cu tauri*, din perioada folclorică, *Scrutări*, din perioada simbolică și *Marină (Țărnuț roșu)* din ultima perioadă, cea totemică.

Dintre sculpturile ce au figurat în „Expoziția achizițiilor” menționăm *Zeul războiului* de Dimitrie Paciurea, o *Maternitate* cioplită în lemn, realizată de Gallas Ferdinand, *Țărnuț din Oaș*, materializat în teracotă de Ferenczi Beni, *Femeia cu cobilița* de Boris Caragea.

„Expoziția achizițiilor” s-a bucurat de mare succes în rîndurile vizitatorilor clujeni și a turiștilor străini. Se preconizează ca în viitor acest gen de expoziții să se organizeze la intervale mai scurte de timp, avînd în vedere creșterea din ce în ce mai mare a patrimoniului artistic muzeal și necesitatea popularizării noilor achiziții.

María CHIRA

„CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA ISTORICULUI BIHORULUI” (I)

Apărută recent sub auspiciile Comitetului de cultură și artă Bihor și a Muzeului Țării Crișurilor, cartea semnată de muzeograful V. Faur, printr-o prezentare riguros științifică, aduce o contribuție de seamă la aprofundarea istoriei acestor ținuturi de la hotarele vestice ale țării.

Autorul face o analiză clară a citorva momente de seamă din viața și lupta românilor din Bihor pentru dreptate socială și națională. Încercăm o prezentare succintă a principalelor capitole ale lucrării.

1. *Date noi despre unul din momentele importante ale ființării gimnaziului din Beiuș*. Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș, care împlinește anul acesta 142 de ani de la înființare, s-a înscris în istoria culturii transilvănene ca un factor de primă importanță. Autorul se oprește asupra unor momente din evoluția școlii.

2. *Documente bihorene despre propaganda postpașoptistă a emigrației române*. După înfringerea revoluției de la 1848, o seamă de revoluționari români au luat drumul străinătății, fără să pără-

sească însă credința în idealurile pentru care luptaseră. Departe de patrie, ei încercau să invie flacăra revoluției. Publicațiile din străinătate ale revoluționarilor români erau socotite periculoase, autoritățile din Bihor încercînd să oprească pătrunderea acestora spre Transilvania centrală, iar pe răspinditorii lor să-i trimită în fața curții marțiale.

3. *Aspecte din lupta românilor bihoreni pentru menținerea limbii*. Nedreptatea instaurată veacuri la rînd în aceste părți ale Transilvaniei avea să genereze un noian de manifestări în sensul emancipării sociale și naționale a bihorenilor care cereau „ca limba și naționalitatea română să fie asigurate, ca românii să fie reprezentați pretutindeni; acolo unde românii formează majoritatea, să fie aleși funcționari și deputați români; în fiecare sat românească să fie școală română; să se tipărească cărți românești” (p. 21). Petiții, memorii, rapoarte, dădeau glas voinței unanime a bihorenilor de a nu renunța la limba strămoșească.

4. *Momente din lupta țărănimii bihorene pentru drepturi sociale*. Autorul conchide că „țărănimea